

ANIMATSION FILMLARDA TASVIRIY EFFEKTLAR VA POSTPRODAKSHN BOSQICHINING BADIY AHAMIYATI

Rustam Talabbayev

O'zDSMI, "Ovoz rejissyorligi va operatorlik mahorati" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada animatsion filmlarda tasviriy effektlar va postprodakshn bosqichining badiiy va texnologik ahamiyati tahlil etiladi. Vizual hikoyaning mazmun chuqurligi va obrazlarning hissiy ta'sirchanligini oshirishda tasviriy effektlardan foydalanish muhim omil sifatida ko'rsatiladi. Postprodakshn bosqichida amalga oshiriladigan grafika, rang korreksiyasi, kompoziting va maxsus effektlar animatsiyaviy filmlarning estetik ko'rinishini boyitishga xizmat qiladi. Shuningdek, zamonaviy animatsiya sanoatida postprodakshn jarayonining professional darajada tashkil etilishi va u orqali vizual hikoyaga talablar kuchaytirish usullari yoritiladi. Tadqiqot animatsiya rejissyori mutaxassislariga tasviriy yechimlar va texnik vositalarni samarali qo'llash bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Animatsiya, tasviriy effektlar, postproduksiya, badiiy ahamiyat, rang korreksiyasi, kompoziting, maxsus effektlar, hikoya qilish, vizual hikoya, CGI (Computer Generated Imagery), 2D animatsiya, 3D animatsiya

Zamonaviy animatsiyaviy filmlar jozibali voqealar silsilasi va xarakterlarning jonlanishi uchun nafaqat kuchli tushunchaviy g'oya, balki eng so'nggi tasviriy effektlar va postproduksiya texnologiyalaridan samarali foydalanishni talab etadi. Tasviriy effektlar (VFX) animatsiyaning ilk eskizidan tortib final kadrgacha bo'lgan barcha bosqichlarida hikoyaning badiiy kuchini, obrazlarning hissiy rang-barangligini va sahna atmosferasining realistik yoki stilizatsiyalangan ko'rinishini ta'minlaydi. Ayniqsa, rang korreksiyasi, kompoziting, maxsus effektlar va CGI kabi komponentlar filmning estetik jozibasini mustahkamlaydi, tomoshabinga syujetni yanada chuqurroq idrok etish imkonini yaratadi.

Ushbu maqolada animatsiya rejissyori uchun postproduksiya bosqichining badiiy ahamiyati va tasviriy effektlardan foydalanish metodikasi tahlil qilinadi. Avvalo, VFX va postproduksiya jarayonlarining animatsion filmga qo'shadigan g'oyaviy va dramatik qiymati ko'rib chiqiladi; keyin kompoziting, rang korreksiyasi hamda maxsus effektlar orqali vizual hikoya kuchaytirilishining amaliy misollari keltiriladi. Tadqiqot natijalari animatsiya rejissyori mutaxassislariga o'z loyihalarida texnologik imkoniyatlarni badiiy maqsadlar bilan uyg'unlashtirish bo'yicha aniq tavsiyalar beradi.

Mazkur ilmiy maqola mavzusini yoritishda tahlil (analiz), taqqoslash (solishtirish), empirik kuzatish, nazariy umumlashtirish, amaliy, kuzatish va tahlil qilish, komparativ tahlil, strukturaviy yondashuv usullari qo'llanildi.

Animatsiyaviy filmlarda tasviriy effektlar va postproduksiya jarayoni filmning umumiy estetik qiyofasini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Tadqiqot natijalari ko'rsatadiki, bu bosqichdagi har bir texnik va badiiy yechim tomoshabinning film haqidagi umumiy taassurotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Postproduksiya jarayonida amalga oshiriladigan tasviriy effektlar nafaqat texnik mukammallikni, balki hikoyaning emotsional ta'sirchanligini oshiradi. Ayniqsa, atmosfera yaratish, xarakterlar ichki dunyosini vizual ifodalashda bu elementlarning o'рни beqiyosdir.

Analiz qilingan filmlar misolida ko'rindi: zamonaviy animatsiya san'atida postproduksiya bosqichi oddiy montaj va rang korreksiyasidan ancha yuqori darajaga ko'tarilgan. Bugungi kunda bu jarayon sahna dinamikasini, dramatik kuchlanishni va syujet ritmini boshqaruvchi asosiy omil sifatida qaralmoqda.

Tasviriy effektlarning badiiy jihatdan puxta ishlanganligi filmning nafaqat texnik sifatini, balki estetik darajasini ham aniqlaydi. Masalan, stilizatsiya qilingan muhit, realistik yorug'lik effektlari yoki havoda tarqalayotgan chang zarrachalari kabi detallar hikoya atmosferasini kuchaytiradi.

Postproduksiya jarayonida tasviriy tilni boyitish uchun ishlatiladigan metodlar – kompoziting, rotoskopiya, raqamli effektlar – animatsiyaning klassik estetik tamoyillarini zamonaviy texnologiya bilan uyg'unlashtirib, yangi badiiy yechimlar yaratish imkonini beradi.

Shu bilan birga, postproduksiya bosqichida noto'g'ri tanlangan yoki ortiqcha tasviriy effektlar filmning tabiiylik va ishonarlilik darajasini pasaytirishi mumkinligi ham aniqlandi. Shuning uchun ushbu jarayon doimo muvozanat va badiiy zarurat tamoyillariga asoslanishi lozim.

Yaxshi uyushtirilgan postproduksiya jarayoni animatsion filmlarga o'ziga xos stilistik yaxlitlik beradi. Bu, o'z navbatida, tomoshabinda kuchli vizual taassurot uyg'otadi va filmning estetik yodda qolarli bo'lishiga xizmat qiladi.

Tadqiqotlar ko'rsatdiki, postproduksiya jamoasi bilan rejissyor va sahnalashtiruvchi rassom o'rtasidagi hamkorlik qanchalik yaqin va uyg'un bo'lsa, filmning tasviriy yechimi ham shunchalik muvaffaqiyatli bo'ladi. Bunda har bir detalning umumiy g'oyaga xizmat qilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, tasviriy effektlar va postproduksiya bosqichining badiiy ahamiyati yosh tomoshabinlar va kattalar auditoriyasi uchun mo'ljallangan animatsiyalar orasidagi estetik farqlarni ham belgilovchi omil ekanligi aniqladi. Har bir auditoriya uchun alohida vizual yondashuv zarur.

Animatsiyaviy filmlarda tasviriy effektlar va postproduksiya bosqichi mustaqil badiiy bosqich sifatida qabul qilinishi kerak. U filmning estetikasini shakllantirish,

emotsional ta'sirini kuchaytirish va vizual yodda qolarli ifodani ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Animatsiyaviy filmlarda tasviriy effektlar va postproduksiya bosqichi nafaqat texnik mukammallikni ta'minlaydi, balki filmning badiiy mazmunini yanada chuqurlashtirish va emotsional ta'sirini oshirishda asosiy rol o'ynaydi. Bu jarayon hikoyaning estetik qiyofasini shakllantirib, tomoshabinni voqelik ichiga chuqurroq singdirishga xizmat qiladi. Har bir vizual detal syujet ifodasining mustahkam vositasi sifatida ishlatilishi filmning san'at darajasini belgilab beradi.

Postproduksiya bosqichida tasviriy effektlardan oqilona foydalanish orqali atmosfera yaratish, xarakterlarning ichki kechinmalarini ochib berish va sahnalar dramtizmini oshirish imkoniyatlari kengayadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, texnologik imkoniyatlarning ortishi bilan birga, badiiy yondashuv zarurati ham kuchaygan. Bu esa postproduksiyaning faqat texnik emas, balki ijodiy va badiiy tafakkurni talab qiladigan jarayonga aylantirdi.

Umuman olganda, animatsiyaviy filmlarda tasviriy effektlar va postproduksiya bosqichining badiiy ahamiyati o'zining murakkabligi va zarurati bilan ajralib turadi. Zamonaviy animatsiya san'atida ushbu bosqichni mukammal tashkil etish film muvaffaqiyatining muhim omillaridan biri bo'lib, rejissyor, operator va postproduksiya jamoasining hamkorlikdagi ijodiy mehnatini talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ploetzner, R., & Lowe, R.K. (2012). A systematic characterization of expository animation. *Computers in Human Behaviour*, 28, 781-794
2. Bestjournal of innovation in science, research and development Volume:03 Issue:5|2024 www.bjisrd.com
3. Lowe, R.K., & Boucheix, J-M. (2012b). Dynamic diagrams: A composition alternative. In P. Cox, B. Plimmer & P. Rogers (Eds.) *Diagrammatic representation and inference* (pp. 233-240). Berlin: Springer
4. Lowe, R.K., & Pramono, H. (2006). Using graphics to support comprehension of dynamic information in texts. *Information Design Journal*, 14, 22-344.de
5. Koning, B. B., Tabbers H. K., Rikers, R. M. J. P., & Paas, F. (2009). Towards a framework for attention cueing in instructional animations: Guidelines for research and design. *Educational Psychology Review*, 21, 113-140
6. Хидирова, Камола. "История и развитие визуальных эффектов в кинематографии." О 'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti xabarlari
7. Копадзе, Ойбек Вейсал Ўғли. "Киношунослик надир?." *Oriental Art and Culture* 4.6 (2023): 587-597
8. Сулейманова, Камола. "Авторская деятельность в развитии традиции анимационного кино." *Oriental Art and Culture* 5: 426-430

9. Suleymanova, Kamola. "Computer animation development on visual arts." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.3 (2025): 857-860
10. Arzikulov, Azizbek. "Kinooperatorning tasviriy yechim yaratishdagi o'ziga xosligini." Oriental Art and Culture 4.6 (2023): 193-199

